

Цей документ скачаний з сайту:

Кафедра історії та політичної теорії ДВНЗ „НГУ”
<http://ipt.nmu.org.ua/ua/>

Ви можете переглянути або скачати інші файли у розділі:

Студентам

Бібліотека

Методичні матеріали

Підручники та навчальні посібники

Навчальні плани, питання, теми

© Кафедра історії та політичної теорії ДВНЗ „НГУ”, 2013

ПОЛІТОЛОГІЯ

Модульний курс

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ІНСТИТУТ ГУМАНІТАРНИХ ПРОБЛЕМ

ПОЛІТОЛОГІЯ

(модульний курс)

Навчальний посібник

3-тє видання, перероблене та доповнене

Дніпропетровськ
НГУ
2013

УДК 32 (082.24)
ББК 66.0
П 50

*Рекомендовано редакційною радою Державного ВНЗ
«Національний гірничий університет» (протокол № 4 від
15.04.2013).*

Рецензенти:

*О.Л. Тутиця, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедри політології
(Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара);*

*І.А. Побочій, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедри соціології та
політології (Національна металургійна академія України).*

Авторський колектив:

Б.О. Галь, О.В. Єгорова, М.В. Зенкін, Д.В. Колісник, А. В. Поух,
В.Ю. Пушкін, В.І. Чернобаєв

Політологія (модульний курс): навч. посіб. для студ. вищ. навч.
П 50 закл. / Б.О. Галь, О.В. Єгорова, М.В. Зенкін та ін. – 3-тє вид., переробл. і
допов. – Д.: Національний гірничий університет, 2013. – 141 с.

Розглянуто найбільш важливі проблеми політичної науки, її специфіка, основні категорії та парадигма. На базі широкого використання сучасної літератури проаналізовано такі проблеми, як політична влада, політичні системи та режими, громадянське суспільство та правова держава, партійні та виборчі системи, політичні еліти та лідерство, а також особливості політичних процесів у сучасній Україні.

Розраховано на студентів, аспірантів технічних університетів, викладачів та всіх, хто цікавиться проблемами політології.

УДК 32 (082.24)
ББК 66.0

© Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2013.

© Б.О. Галь, О.В. Єгорова, М.В. Зенкін,
Д.В. Колісник, В.Ю. Пушкін, В.І. Чернобаєв,
2013.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Політологія відноситься до найбільш відповідних часу галузей суспільних знань, без яких, як стверджували Платон і Аристотель, немає повноцінної особистості і, загалом, «хорошого суспільства». Тобто суспільства самодостатнього, безпечного для проживання, в якому панують мир і взаємоповага, а людина є головною цінністю.

Однією з ключових умов ефективної життєздатності суспільства є наявність в ньому високої політичної культури, формування якої і складає основне призначення політичної науки. А що ж передбачає політична культура? Це, перш за все, здатність логічно мислити, аналізувати, не механічно сприймати отримані знання, терпляче ставитись до інакомислення. Політична культура проявляє себе і в мистецтві ведення діалогу, і в поважному ставленні до опонента, і в толерантному відстоюванні власної позиції.

В широкому розумінні політична культура являє собою найважливішу частину освіти, чотири принципи якої дуже образно і точно визначила комісія ЮНЕСКО: «Навчитися жити разом, навчитися отримувати знання, навчитися працювати, навчитися жити».

Загальновизнано, що жити в суспільстві і бути незалежним від нього неможливо. Кожен з нас залежить від стану суспільства, від держави, в якій живемо, від якості політичної влади, якій ми з вами делегуємо свої повноваження. Чи це означає, що ми абсолютно залежні і наша доля визначена наперед? Де наше місце у цій системі координат, яка наша роль, що ми можемо і маємо робити, аби за всіх, навіть несприятливих обставин, не стати сліпими, слухняними виконавцями чужої волі, зберегти свій внутрішній світ, незалежність і людську гідність? Почасти відповідаючи на ці споконвічні питання, Григорій Сковорода, мислитель європейського масштабу, радив: «Пізнати себе..., взятися за свою долю і робити справу». А для цього, безумовно, треба мати не лише сильний, цілеспрямований характер, але й

широту знань, глибоке розуміння суспільно-політичних процесів, що впливають на наше життя. Політологія, і в цьому її значущість, як раз і виступає одним з тих інструментів, які дають можливість зорієнтуватися у сучасному світі, сприяють самоствердженню особистості.

Ми живемо в неспокійному світі, який бурхливо розвивається. Конфлікт людства з оточуючим середовищем, глобалізація, посилення радикальних настроїв, наростаюче протистояння цивілізацій, криза ліберальної ідеології - ці та інші явища становлять реальну планетарну загрозу. За цих умов зі все більшою гостротою постають питання, як перебудувати існуючий світовий порядок, чим і як відповісти на виклики нинішнього століття.

Звідси закономірний, усе зростаючий попит на політологічні знання, який спостерігається сьогодні у багатьох країнах світу. Створюються нові, добре оснащені політологічні центри, розлогі курси політології вивчаються у всіх елітарних університетах. Знання політології не тільки престижне, це - ознака професіоналізму, спосіб досягнення успішної життєвої кар'єри.

Таким чином, хочеш змінити своє життя і світ на краще - дій! Дій грамотно і осмислено, спираючись, зокрема, на політологічну теорію і практику. Вона, звісно ж, не панацея від усіх проблем, але надійна підмога, що дозволяє уникати багатьох помилок і забобонів.

Успіхів вам, молоді колеги, увазі яких і пропонується цей навчальний посібник на важкому і захопливому шляху Пізнання.

Директор

Інституту гуманітарних проблем ДВНЗ «НГУ»,

завідувач кафедри історії та політичної теорії,

професор

В.Ю.ПУШКІН

ЗМІСТ:

ВСТУПНЕ СЛОВО	1
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I: ПОЛІТИКА ТА ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ ..	5
ТЕМА 1. ПОЛІТОЛОГІЯ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА	5
ТЕМА 2. ПОЛІТИКА І ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА	17
ТЕМА 3. ПОЛІТИЧНА ВЛАДА.....	24
ТЕМА 4. ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ	35
ТЕМА 5. ДЕМОКРАТІЯ: ПОНЯТТЯ, ТЕОРІЇ І МОДЕЛІ	45
ТЕМА 6. ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА І ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО.....	58
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II: ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА	
ТА ЇЇ ІНСТИТУТИ	67
ТЕМА 7. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА	67
ТЕМА 8. ДЕРЖАВА В ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ ОБЩЕСТВА	77
ТЕМА 9. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО	
І ПРАВОВА ДЕРЖАВА	86
ТЕМА 10. ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ І ПАРТІЙНІ СИСТЕМИ.....	96
ТЕМА 11. ВИБОРИ І ВИБОРЧІ СИСТЕМИ	108
ТЕМА 12. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА	117
ТЕМА 13. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ІДЕОЛОГІЇ І ТЕЧІЇ	
В СУЧАСНОМУ СВІТІ	126
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	137

Навчальне видання

Галь Богдан Олександрович
Єгорова Олена Віталіївна
Зенкін Михайло Васильович
Колісник Дмитро Вікторович
Поух Анатолій Володимирович
Пушкін Віктор Юхимович
Чорнобасв Володимир Іванович

ПОЛІТОЛОГІЯ

(модульний курс)

Навчальний посібник

3-тє видання, перероблене та доповнене

Видано в редакції авторів.

Комп'ютерна верстка М.В. Зенкіна

Підп. до друку 16.04.2013. Формат 30x42/4.
Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 7,8
Обл.-вид. арк. 7,8. Тираж 100 пр. Зам. № ~~100~~.

Підготовлено до друку та видруковано
у Державному ВНЗ «Національний гірничий університет».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842 від 11.06.2004.

49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.